Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·-

Slovenski dom

Štev. 26 V Ljubljani, sobota 1. februarja 1941 Leto VI.

Kriza bolgarske vlade

Sprožilo je govor kmetijskega ministra Bagrjanova, ki bi ga Nemčija in Italija radi videli kot ministrskega predsednika

Sofija, 1. febr. Na včerajšnji seji poslanske zbornice je pri razpravi o proračunu kmetijskega ministrstva imel kmetijski minister Bagrjanov pomemben govor, ki ga je bolgarska javnost z velikim zanimanjem pričakovala. Dejal je:

Stopam na govorniški oder v svesti si, da nihče izmed nas ni nikoli delal v bolj usodnih in odgovornejših dneh. Svet je stopil naprej, da bi storil enega največjih korakov v svojem napredku. Mi tega koraka ne moremo ustaviti. Borba je tako velikanska, da presega naše male moči.

Bagrjanov je razložil nato celo vrsto predlogov za pospešitev kmetijstva in povečanje pridelka. Nato je govoril o gospodarskem redu v Nemčiji in ga primerjal z redom svobodnega pridelovanja v Bolgariji. Zavzemal se je za uvedbo sistema načrtnega in uravnavanega kmetijskega gospodarstva v Bolgariji. Po njegovem bi lahko sedanji gospodarski sistem v Bolgariji označili kot nepravičen, značilnost novega gospodarskega reda pa bi bila pravičnost. Potrebno bi bilo ustanoviti podobne organizacije kakor v Nemčiji in uvesti nove gospodarske načine v vseh gospodarskih panogah. Dosedanji poskusi še vedno nimajo značaja sistema in državno življenje je daleč od načrtnega in uravnavanega gospodarstva. Končno je Bagrjanov rekel:

Vztrajali bomo v viharju, ki besni zraven nas in morda nad nami, če bomo organizirani v vsakem pogledu kot eden. Samo tako organizirani bomo lahko dočakali novi svet. Rekel sem novi svet, niser pa rekel nova država. Ni slučajno, da sem se tako izrazil. Jutrišnji svet ne bo manj popoln kakor je bil včerajšnji.

Takoj po govoru ministra Bagrjanova je bila sklicana seja vlade. Iz vrst poslancev skupščinske večine so se slišala razna mnenja, med drugim tudi to, da je Bagrjanov, ki se je nedavno vrnil iz Nemčije in Italije, s svojim govorom onemogočil nadaljnji obstanek vlade dr. Bogdana Filova. Sodijo, da je Bagrjanov s svojo ostro kritiko sedanjega gospodarskega reda v Bolgariji in s hvalo tujim sistemom, izvedel napad na vlado dr. Filova, ki je sam njen član, **in da se je s tem začela v Bolgariji vladna kriza.**

Seja ministrskega sveta je bila sklicana zaradi odstopa ministra Zagorova, ki je odstopil takoj po govoru Bagrjanova zaradi samega položaja, v katerega je vsa vlada prišla z Bagrjanovim govorom. Kakor se je moglo zvedeti, je bilo na snočnji seji tudi sklenjeno, naj ministrski predsednik dr. Filov obvesti kralja o položaju in da po potrebi odstopi.

Pripomniti je treba, da je do vladne krize prišlo po daljšem obisku bolgarskega poslanika iz Berlina, Draganova, ki je šele predvčerajšnjim odpotoval v Berlin. Že ob njegovem prihodu so napovedovali možnost pomembnih političnih dogodkov.

O kmetijskem ministru Bagrjanovu sodijo, da bi on bil mož, katerega bi Nemčija in Italija najrajši videli na vodstvu bolgarske politike.

Današnji nakladi »Slovenskega doma« so priložene položnice! Prosimo cenjene naročnike, da bi čimpreje poravnali naročnino!

Pridobite nam tudi novih naročnikov!

Vesti 1. februarja

Ameriški minister Knox je včeraj spet govoril pred zunanjepolitičnim odborom v zbornici in dejal, da je več znamenj za veliki spopad, ki utegne izbruhniti v prihodnjih dveh ali treh mesecih. Nemški znanstveniki proučujejo vremenske razmere, da bi ugotovili najbolj ugodni čas za napad na Anglijo. Vsa znamenja govore tudi, da bodo Nemci pri tem napadu v velikem obsegu uporabili strupene pline. Zaradi tega mora Amerika do konca nadaljevati boj z Anglijo in ni niti misliti nato to, da bi bilo zdaj mogoče skleniti trajen mir. Nemčija bi po zmagi nad Anglijo nadaljevala z napadom proti Ameriki, brž, ko bi dobila oblast na morju. Najprej bi si skušala zagotoviti oporišča v kaki južnoameriški državi, potem pa bi udarila na USA, je izvajal minister.

Italijansko vedenje in stališče se ne bo spremenilo, tudi če bi prišlo do najhujšega, pravi rimski dnevnik »Gazzetta del Popolo«, ko razpravlja o izpraznitvi Derne. List poudarja, da je Derna bila izpraznjena po skrbnem načrtu in da je italijansko poveljstvo s premislekom žrtvovalo dve svoji diviziji, da pa bo bližnja bodočnost pokazala, da ta žrtev ni bila zastonj.

Voditelj svobodnih Francozov, general de Gaulle, je snoči imel velik govor po radiu ter v njem vabil oborožene sile v francoski Afriki, **naj začno z akcijo** ter pomagajo doseči končni cilj v Afriki: zasedbo vse italijanske Libije. Na bitko v Sredozemlju je vezana usoda vse Francije in njenega imperija. Če zmaga nasprotnik, bo Francija z imperijem vred postala vojno in delovno področje za Nemčijo in Italijo.

Anglija, ki je mislila, da bo vrgla Italijo iz vojne, ko je zbrala svoje na Sredozemlju, že zdaj vidi, da je njen načrt šel po gobe spričo junaškega in uspešnega odpora italijanske vojske, pravi agencija Stefani, ko razpravlja o odmevu Hitlerjevega govora v laškem tisku.

Če se Grki na vseh delih bojišča bore tako odlično, kakor so se na našem, potem je škoda, da ima Italija Grke za nasprotnike, namesto za zaveznike, je izjavil italijanski polkovnik Menengheti, ki je bil ujet pri enem nedavnih italijanskih protinapadov na srednjem albanskem bojišču.

Bolgarija ima sicer na Balkanu zahteve, ki jih ne sme pozabiti, ve pa da ne more nič vplivati na potek vojnih dogodkov, zaradi tega ji morata biti mir in nevtralnost edina zapoved, ker to najbolj odgovarja koristim bolgarskega ljudstva, pravi sofijski dnevnik »Zora«, ko razpravlja o zadnjem Hitlerjevem govoru. List pristavlja, da je svet ob tem govoru dobil vtis o mogočnem kotlu, ki vsak trenutek lahko sproži ogromen bojni stroj.

Združene države so prav toliko nevtralne, kakor vse države, ki prostovoljno, ali pa prisiljene podpirajo katerokoli evropsko vojskujočo se državo. Zato jim ne more nihče ničesar očitati, zlasti še, ker je njihova pomoč Angliji bistvenega pomena za Ameriko samo, je izjavil predsednik političnega odbora v ameriški poslaniški zbornici.

Približuje se največja ura naše zgodovine. Vedno bližje so dnevi, ko bo proti Angliji zagnan največji vojaški stroj sveta. Angleški narod čaka strašna preskušnja in treba bo vzdržati še več kakor dozdaj. Angleški narod bo te preskušnje vreden, saj ni prvič v njegovi zgodovini, da se je proti tujim diktaturam postavil v boj za obstanek. Zgodovinska naloga vsega angleško govorečega sveta je, osvoboditi narode nasilja in samodrštva, je govoril včeraj angleški minister za trgovsko mornarico Alexander.

Hitlerjeve besede o Balkanu, v zadnjem njegovem govoru, so tako jasne ,da ni treba nobenih razlag. V razgovor o vojni ne vleče Balkana Nemčija, temveč Anglija. Zaradi tega se je Hitler v govoru s to opombo samo dotaknil propagandnih poročil angleškega tiska in angleškega radia. Tako pojasnilo so o omenjenemu delu Hitlerjevega govora dobili tuji časnikarji včeraj v nemškem zunanjem ministrstvu.

Siam ter francoska Idokina sta včeraj na japonsko posredovanje sklenila premirje, pravi uradno poročilo iz Saigona, ni pa znano, ali so se boji tudi res ustavili. Mirovna pogajanja bodo v Tokiu in mir bo tak, kakor ga bodo narekovali Japonci.

97. dan vojne med Italijo in Grčijo:

Grška zaobljuba ob pogrebu predsednika Metaxasa

Nove grške pobude na vseh delih bojišča

Atene, 1. februarja. V Atenah so včeraj popoldne pokopali grškega narodnega junaka in borilca za svobodo, predsednika vlade Metaxasa. Pogreba se je udeležilo ogromno ljudi s kraljem na čelu. Ves grški narod je po radiu poslušal pogrebne slovesnosti. Koder je šel pogreb po atenskih ulicah, so ljudje klečali in jokali ter tako dajali duška svoji ljubezni do »očeta zmage«, poroča atenska agencija.

Atene, 1. febr. m. Atenska agencija: Po pogrebnih molitvah v atenski stolnici, je imel novi grški ministrski predsednik Korisis govor, s katerim se je poslovil od velikega prednika, Joanisa Metaxasa. Med drugim je dejal:

»Sovražnik je izročil nedostojni ultimat, na katerega si ti odgovoril »Ne!«. Ta beseda je postala zgodovinska, toda nisi vedel, da boš umrl po treh mesecih. Pa tudi če bi bil vedel, bi bil gotovo rekel »Ne!«, ker si vedel, da je vsa Grčija odločena, upreti se napadalcu in storiti svojo dolžnost do konca. Počivaj v miru v prepričanju, da bomo storili svojo dolžnost tudi v bodoče in hodili po poti, ki si nam jo pokazal«.

Nekje v Italiji, 1. februarja. Stefani. Uradno poročilo 238. italijanske vojske pravi: Na grški fronti: Delovanje topništva. Oddelki bombnikov in lovcev so izvedli krepke ofenzivne akcije proti mostovom, cestam in sovražnikovim baterijam. Bombardirali so čete in mehanizirane kolone z bombami majhnega kalibra in jih iz nizke višine obstreljevali s strojnicami. Eno naše letalo se ni vrnilo.

Atene, 1. febr. m. Po zadnjih poročilih z bojišč so vsi italijanski protinapadi v srednji Albaniji doživeli popolen neuspeh in so grške čete zavzele nove višine, ki so v vojaškem oziru izredno važne. Boji se odigravajo ob zelo neugodnem vremenu, vendar pa so grške čete dosegle zadovoljive uspehe. Na srednjem odseku so Grki zavzeli več vrhov, ki se dvigujejo 200 m za postojankami, s katerih so bili Italijani izvedli protinapade. Ob obali je grška vojska v napadu zavzela več vrhov, visokih nad 1500 m. na severu pa nekaj vrhov nad 1600 m. Po italijanskih napadih so grške čete spet prevzele pobudo.

Grško vrhovno poveljstvo poroča: Včeraj so naše čete imele boje, ki so kronani z uspehom in sicer na področju, visokih nad 1500 m. Zavzele so važne postojanke, ki jih je sovražnik trdovratno branil. Ujeli smo 150 sovražnikovih vojakov. Na katerih drugih točkah je bil sovražnikov poskus napada s tanki preprečen že v samem začetku.

Predsednik Churchill o angleški odpornosti in o bodočih preskušnjah

London, 1 februarja. Reuter: Včeraj je predsednik vlade Churchill iznenada obiskal mesti Southampton in Portsmouth. S Churchillom sta prišla tudi njegova žena in Hopkins, Rooseveltov posebni odposlanec v Angliji. Medtem ko so si ogledovali mesto in doke, jih je množica navdušeno pozdravljala. Truma ljudi je naraščala čedalje bolj, kakor se je novica o njihovem obisku razširila v mestu. Posebno toplo so Churchilla pozdravljali pristaniški delavci. Stoječ gologlav na stopnicah mestne hiše se je Churchill obrnil k množici in vzkliknil: »Ali smo potrti?!« Iz tisočev grl je zadonel odgovor: »Ne!«

V Portsmouthu je Churchill odšel na sejo mestnega sveta ter čestital občinskemu odboru zaradi poguma, ki ga je mesto pokazalo ob sovražnih napadih. Dejal je med drugim:

Po stiskah, ki smo jih prestali, je angleški duh še bolj živ in še bolj odločen. Med nami imamo zdaj g. Hopkinsa, odposlanca in prijatelja predsednika Roosevelta, tega velikega državnika, prijatelja svobode in demokracije. V Združenih državah vse bolj narašča gibanje za pomoč Angliji. Dogodki v Libiji in Grčiji so pokazali slabost nasprotnikov, zlasti Italije. Namesto, da bi sovražna vojska zmagoslavno korakala v Atene in Kairo, je zdaj Italija prisiljena . . . . . .

. . . . . .

Vse to nam daje pogum, za dolge in trde preskušnje, ki leže pred nami. Toda mi jim bomo dorasli in jih bomo prestali. Ne moremo povedati kdaj in ne kako, toda prestali jih bomo. Ko bomo to storili, bomo imeli pravico reči, da živimo v dobi, ki nam je v vsej dolgi zgodovini Anglije nalagala največ dolžnosti in ki je bila najbolj polna slavnih dogodkov.«

Pred izbruhom novega spopada med Francijo in Nemčijo

Hitlerjev odgovor maršalu Petainu naj bi vseboval zahteve po izročitvi francoskega brodovja in oporišč

Vichy, 1. febr. o. United Press: Potrjujejo se vesti, da je francoski poslanik v Parizu, Brinon, sporočil maršalu Petainu Hitlerjev odgovor na njegovo spomenico. Francoska vlada je zaradi tega imela že več sej. Po potrtosti, ki jo je ta odgovor vzbudil v francoskih krogih, sklepajo, da je kancler Hitler v njem sporočil daljnosežne nemške zahteve. Sklepajo, da Nemčija zahteva od Francije, naj ji izroči svoje vojno brodovje, nekaj oporišč ob Sredozemskem morju ter Tunis, da bi nemška vojska od tam napadala Angleže.

Domnevajo, da se maršal Petain še vedno upira tem nemškim zahtevam. Če bo pri odporu vztrajal, bi to utegnilo imeti naslednje posledice:

1. Nemci bi v Parizu postavili svojo francosko vlado pod predsedstvom Lavala;
2. Nemčija bi zasedla še svobodno Francijo.
3. Nemčija bi potem napadla francoski Tunis ter si vzela Bizerto za pomorsko in letalsko oporišče.

Vrhovni poveljnik francoskih čet v Afriki, general Weygand, ki je prišel na nadzorstveni obisk v Alžir, bo jutri zvečer imel po radiu važen govor, v katerem bi utegnil povedati kaj pomembnega tudi o krizi med Nemčijo in Francijo in o stališču, ki bi ga ob novem sporu zavzela francoska Afrika ter njene oboroženе sile. Zdi se, da ima genral Weygand naročilo, da bi ob kakih skrajnih nemških zahtevah s francosko Afriko prestopil na angleško stran.

Rooseveltov poslanec potuje k turškemu predsedniku

Carigrad, 1. februarja. o. United Press. Posebni odposlanec predsednika Roosevelta Donovan, ki je bil sprejet . . . . . bolgarskem kralju, je odpotoval včeraj iz Carigrada v Ankaro, da obišče tudi predsednika turške republike Inenija kot poglavarja tretje nevojskujoče se države na Balkanu. Donovan nosi Ineniju posebno sporočilo predsednika Roosevelta.

Razprava o zakonu za neomejeno ameriško pomoč Angliji, se bo začela v ameriški poslanski zbornici v ponedeljek. Trajala bo tri dni, nakar bo sprejeto končno in veljavno besedilo tega zakona, za nadaljnji razvoj evropske vojne tako pomembnega.

Boji na afriških frontah

Italijansko poročilo o izpraznitvi Derne - Angleško napredovanje proti Apoloniji - Zasedba Kiambonija v italijanski Somaliji

Nekje v Italiji, 1. febr. o. 238. italijansko uradno vojno poročilo pravi o bojih v Afriki: V Cirenaiki: Da prepreči obkolitev naših postojank v Derni, je vrhovno poveljstvo odredilo izpraznitev mesta in premestilo čete neposredno na zahod in na jug, kjer so naši oddelki strli napad mehaniziranih avstralskih čet. Letala so bombardirala angleške mehanizirane oddelke. Naši lovci so zbili dve sovražnikovi letali. Sovražnikova letala so napadla neki kraj v Cirenaiki in ubila tri ljudi, nekaj jih pa ranila. Stvarna škoda je majhna. — V Vzhodni Afriki: V več bojih na severni fronti smo zavrnili sovražnikove napade in prizadejali nasprotniku občutne izgube. Naši bombniki in lovci so razvili živahno delovanje in bombardirali baterije, čete in mehanizirane oddelke. Nemški letalski zbor je krepko bombardiral Suez in Ismailo.

Kairo, 1. februarja. Reuter: Britansko letalsko poveljstvo na Bližnjem vzhodu poroča:

Delovanje britanskega letalstva je včeraj v četrtek veljalo v glavnem letališču v Berci, ki so jo bombniki nekajkrat napadli. Letališče leži na glavni cesti med Derno in Benghazijem. Britanska letala so ga srdito bombardirala in neposredno zadela letalske lope in poslopja.

V Keniji so angleške čete prodrle globoko v italijansko Somalijo ter zasedle mesto Kiamboni, kjer je bil sedež italijanskega vrhovnega poveljstva na tem predelu. Mesto je bilo pri napadu požgano. Bombardirana je bila tudi Apolonija, do koder so prvi angleški oddelki že prispeli.

London, 1. februarja. Britanske čete v Libiji nadaljujejo prodiranje po obrežni cesti, držeči iz Derne v Apolonijo, oddaljeno okoli 60 km od Derne. Odpor Italijanov v Derni je bil doslej najhujši pri vseh operacijah v Libiji. Morda je temu vzrok okoliščina, da so tvorile italijansko posadko v Derni čete, ki se niso bile udeležile še nobenega boja. V Sudanu se britansko prodiranje nadaljuje na severu, pritisk proti Agordatu in Barentiju pa traja še nadalje.

Vrhovni poveljnik nemške mornarice, admiral Raeder, je v svoji včerajšnji dnevni zapovedi izrazil posebno zahvalo delavcem, zaposlenih v delavnicah za podmornice. Zapoved povdarja, da so bile po zasluži vsega osebja in strokovnjakov, v kratkem času narejene najboljše podmornice na svetu, katere bodo vozile nemške mornnarje v nove zmage. poroča DNB.

Bombardiranje Londona podnevi — uvod v velike nemške dnevne napade

Berlin, 1. februarja. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča snoči: **Včeraj so nemška borbena letala izvedla več napadov na britanska letališča in uničila nekaj sovražnikovih letal. Na letališče Milden Holm smo vrgli iz višine 100 m več bomb na letala in tri uničili. Podobno smo napadli letališče Vatisham. Več bomb je priletelo na skupino treh bombnikov, druga letala smo pa obsuli s strojniškim ognjem. Uničili smo najmanj tri stroje. Neko drugo bojno letalo je uničilo več bombnikov vrste »Bristol Blenheim« na nekem letališču. Tudi ta strojniški ogenj je uspešno zadel več aparatov. Nemški lovci so včeraj iznenada napadli balonsko zaporo doverskega pristanišča in sestrelili tri balone.**

London, 1. februarja. Reuter. Letalsko ministrstvo in ministrstvo za javno varnost sporočata: Včeraj so posamična sovražnikova letala metala bombe skozi oblake na nekatere kraje v južnem delu Anglije. V londonskem področju je bilo poškodovanih nekaj hiš in drugih poslopij. Zažigalne bombe so povzročile nekaj požarov. Število žrtev ni veliko. V drugih krajih je bila povzročena le neznatna škoda. Število žrtev pa malenkostno. Uničena sta bila dva sovražnikova bombnika.

O noči od petka na soboto ni doslej nobenih poročil o kakem obsežnejšem letalskem udejstvovanju. Napadalo je le nekaj posameznih sovražnih letal.

Reuterjev letalski strokovnjak piše o včerajšnjem dnevnem letalskem napadu na London, da ga je treba smatrati kot uvod v večje dnevne napade nemških letalskih sil na Anglijo. Zdi se, da bo Nemčija obnovila te napade, s katerimi je prenehala lani oktobra zaradi prehudih izgub. Kaže, da bo pri teh napadih sodelovalo večje število letal v majhnih oddelkih ali pa posamič iz velike višine, toda brez prenehanja podnevi in ponoči.

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 1. februarja.

Dva dni se je že ponujal sneg, pa ga ni hotelo in ni hotelo biti. Sicer so padale sem in tja snežinke, včasih tudi malo bol gosto. Včeraj proti večeru je začelo pa kar resno. Nebo se je odprlo in kristalne snežinke so se vsipale. Sneg je bil droben, pravi zapadlivec. Saj ni padal kaj dolgo, pa ga je že bilo za ped na debelo. Ulice, ceste in strehe so se pobelile, vse se je odelo v novo praznično obleko. Smučarjem je bilo prijetno pri srcu, saj se jim obeta smuka kot že zlepa ne, seveda, če bo snežilo vso noč. In je snežilo. Ko smo se danes prebudili, je Ljubljana ležala pod precej debelo snežno odejo.

»Slava« intendantske čete

Včeraj je Dravsko intendantsko skladišče slavilo vsakoletno slavo svojega patrona sv. Atanazija Velikega. Slavnost je bila napovedana za pol 11. uro, vendar so pa že precej prej začeli prihajati povabljeni gostje in prijatelji naših intendantov. Številne povabljene goste so pri vhodu sprejemali prijazni častniki in domačin slave upravnik skladišča kapitan Andrej Zlobec. Knezoškofa ljubljanskega dr. Gregorija Rožmana je zastopal stolni župnik in kanonik dr. Tomaž Klinar, mestnega župana dr. Jure Adlešiča pa podžupan dr. Ravnihar. Slave se je osebno udeležil tudi divizijonar div. general Stefanovič s svojim pribočnikom.

V lepo okrašeni pekarni so bili razvrščeni vojaki intendantskega skladišča in pekarske čete. Ko je prišel v pekarno divizionar, je godba Triglavskega polka zaigrala pozdravno koračnico. Divizionar je vojakom čestital »slavo« in jih pozdravil. Potem so začeli cerkvene obrede katoliški, pravoslavni in mohamedanski duhovnik. Po končanih cerkvenih obredih je imel na zbrane vojake lep nagovor kapitan Andrej Zlobec. Z vzklikom kralju Petru II. je zaključil svoj govor. Po oficielnem delu slave se je razvila v drugem delu lepo okrašene pekarne prijetna domača zabava. Goste so postregli z jedjo in pijačo. Vojaški orkester je neugnano igral vesele plese, moderne in narodne. Razvila se je prava domača zabava, ko so bili civilisti pomešani s častniki in vojaki. Vsi so bili kakor ena družina. »Slava« je pokazala, kakšen duh vlada v naši vojski, da veje duh prijateljstva in enotnosti. In tako je tudi prav.

Revija na ledu

Snoči je nastopila spet Fritzi Gillardova na ledu. Še enkrat je navdušila prijatelje lednega športa. Danes je nastopila sama Gillardova brez Schäferja. Kljub temu je prišlo na drsališče čez 1000 ljudi, ki se hočejo naužiti lepega drsanja. In prav gotovo so prišli na svoj račun. Razen Gillardove je nastopil še cel kader mladih drsalcev, ki mnogo obetajo. O nastopa do nastopa so boljši in nekateri razpolagajo z veliko mero znanja. Tu je treba predvsem omeniti držav. prvaka Thuma in drž. prvakinjo Palmetovo. Tudi mlajše moči so prav dobre. Višek večera je bil prav gotovo nastop Gillardove, ki je nastopila v treh točkah, dodala pa je še nekaj prostega drsanja. Vsekakor pa je bila najboljša točka njenega sporeda zadnja točka: Ples z baklama. Gillardova je drsalka velikega formata, ki more navdušiti vsakogar.

Naval na pekarne in trgovine

Včeraj je bil zadnji dan proste prodaje in prostega nakupa kruha, kakor tudi zadnji dan, ko so mogle gospodinje nakupiti belo moko in testenine brez kart. Včeraj je bil zadnji dan gospodinjske svobode. In prav zato je bil velik naval na pekarne in na trgovine. Ker je bila moka že nekaj dni trgovcem oddeljena od Prevoda, letj niso mogli gospodinjam v celoti ustreči. Tem večji naval pa je bil na testenine in druge močnate izdelke, ki od današnjega dne spadajo tudi pod kontrolo.

Trgovci imajo dela čez glavo z razdeljevanjem kart. Skoro bi bilo potrebno, da najamejo za ta posel posebne ljudi, ki bi urejevali samo karte. Časopisni poziv, naj ljudje prijavijo svoje zaloge živil, ima le majhen uspeh. Ljudje prijavljajo le skromne zaloge, čeprav imajo doma nekateri kar cela skladišča živil. So ljudje, ki ne vzamejo opozorila dovolj resno. Pa jih bodo kazni, ki so za utajo dovolj stroge, morda izučile, da le ne gre zatajevati zalog na kožo drugih. Kontrola zalog bo težavna, kajti zaloge so ljudje tako poskrili, da jih bodo še sami težko našli.

Pri pekih je bil pa včeraj pravi Babilon. Odjemalcev toliko kakor že zlepa ne. Vsak je hotel nakupiti kolikor mogoče veliko, da si bo vsaj zadnji dan svobodnega nakupa pošteno privoščil belega kruha. Posebno velik naval je bil na žemlje. V pekarnah si mogel videti tudi ljudi, ki le redko prestopijo prag pekarne, ker pečejo rajši doma in pekovskega kruha doslej videti niso mogli. Kakor pripovedujejo ljubljanski peki, niso Ljubljančani vajeni nakaznic in kart in se bodo kaj težko navadili na odmero kruha. Je že tako, Ljubljančani, kar se kruha tiče, kar nočejo biti disciplinirani. Hočeš nočeš, pa se bodo morali navaditi na red. Gospodinje prinašajo sedaj v peko že kruh iz mešane moke. Med hlebci je pa še sedaj precej »belih vran«. Res belih, taki so namreč hlebci, ki tako prijetno diše, ko prijo iz peči. Skoro človek ne bi verjel, da smo tik pred kartami, ko je na policah še toliko domačega belega kruha. »Belih vran« bo vsak dan manj in prišli bomo vsi Ljubljančani počasi na to, da bomo jedli vsi enako, kar bo edino prav.

Smrt zaradi kapi

Ni minulo dva dni, odkar je srčna kap zadela kurjača pri OUZD, ko so danes našli mrtvo v svojem stanovanju 52 letno delavko Heleno Kastelčevo v Rožni dolini. Kastelčeva je že precej časa hudo bolehala na srcu. V četrtek ni bilo Kastelčeve v službo. Zaposlena je bila v Bonačevi tovarni. Tudi v stanovanju je bilo vse mirno. Marija Klandrova, njena soseda, je bila včeraj le radovedna, kaj je s Kastelčevo in je potrkala na vrata njenega stanovanja. Nihče se ni oglasil. Kladnova je zaslutila nesrečo in je takoj pokličala policijo. Ko je stražnik nasilno odprl stanovanjska vrata, je našel Kastelčevo mrtvo na postelji. Policijski zdravnik dr. Lužar je ugotovil smrt, ki je nastopila zaradi srčne kapi. Truplo pokojnice so po ogledu prepeljali na Žale.

Fotoklub Ljubljana prireja tečaj o fotografiji

Delo Fotokluba je znano tudi že širšemu občinstvu. Toda znano mu je bolj po noticah, ki objavijo od časa do časa zavidanja vreden uspeh kakega klubovega člana, največkrat v ostrem boju s priznanimi veličinami inozemstva.

Notranje delo Fotokluba Ljubljana je pa manj znano. In vendar se je zahvaliti ravno temu, za javnost skritemu notranjemu delu, da ima Ljubljana veliko število prav dobrih in celo odličnih fotoamaterjev, ki jih inozemski fotografski krogi zelo visoko cenijo. Stalni sestanki klubovega članstva, delo v temnici (ki je v zimskem času v pomanjkljivem paviljonu nemogoče), večeri slikovne kritike, poleg tega pa prijateljski in tovariški duh, ki vlada med ljubljanskimi fotoamaterji, so omogočili, da so postali mojstri razni člani, ki so bili — in to naj bo rečeno drugim v vzpodbudo — svoječasno tudi le začetniki.

Prihodnjo sredo, 5. t. m. ob 20, prične letošnji začetniški tečaj v klubovem lokalu v Levstikovi ulici za Mladiko. Tečaj bo potem vsako sredo ob istem času ter bo trajal predvidoma 10 tednov. V tečaju se bo obravnavala vsa fotografija, od kamere do pripomočkov, pa od snemanja do razvijanja, kopiranja in povečavanja.

Začetniški tečaji so namenjeni vsem, ki se zanimajo za fotografijo. Udeleženci bodo plačali ob vstopu le vpisnino 10 din ter nimajo s tečajem nobenih drugih stroškov. Noben udeleženec ni primoran, da bi pristopil h klubu kot član, vendar so le redke izjeme, ki se po zaključku tečaja odtegnejo razgibanemu in koristnemu klubskemu življenju.

Snežne ovire na trgu

Ljubljana, 1. februarja.

Že včeraj postavljene tržne klopice so zelo ovirale mestne delavce pri čiščenju snega. Tako je v zgodnjih jutranjih urah nastal na trgu velik zastoj. Vozovi prodajalcev so stali daleč ven s trga, ker niso mogli razpostaviti po klopicah svojih pridelkov na prodaj. Najbolje bi bilo, da bi bil trg zjutraj prazen in bi sneg kar s snežnim plugom preorali ter ki se šele nato postavile klopice. Na ta način bo na trgu ob takih prilikah mnogo večji red. Danes je bilo precej karfijole, ki so jo prodajali kilogram po 6 din. Česenj je pa že precej dražji in velja kg 14 din. Limone prodajajo branjevke po 3 kose za 2 din. Večje limone so po dinarju komad. Pomaranče prodajajo po 1.25—1.50 komad. Kilogram suhih češpelj je po 12 din. Prvovrstna jabolka prodajajo kmečki branjevci na spodnjem koncu peprutninskega otoka po 10 din kilogram. Drugovrstna jabolka veljajo od 7—8 din kg. Trnovčanke so prodajale danes domači radič klogrm po 24 din.

Cena surovemu maslu je še neizpremenjena in velja kilogram od 40—46 din. Čajno maslo je dražje in prodajajo prodajalke kilogram po 48—52 din. Po isti ceni kupujejo gospodinje tudi kuhano maslo. Kilogram bohinjskega sira velja 38—40 din. Isto ceno ima prvovrstni trapist, grugovrstni sir trapist je cenejši in velja od 34—36 din. Cene sirčku se niso spremenile in velja kilogram od 8—10 din, enako je obdržala smetana svojo ceno in velja merica 1.25 dinarjev.

Pri branjevkah na Pogačarjevem trgu je še vedno naprodaj kostanj in velja kilogram 8 din. Tam prodajajo tudi suhe hruške kilogram po 16 din. Kilogram rožičev pa je cenejši in velja le 8 din.

Za prodajalke zelenjave so postavili klopice na otok, kjer so običajno Trnovčanke s svojimi vozički. Zelenjave je bilo na pretek. Prevladujejo še vedno zelnate glave, ki jih prodajajo po velikosti od 2—4 dinarje komad. Šop petršilja je po dinarju, isto ceno imajo drugi pridelki za juho, kolerabo in korenje pa že prodajajo na težo, kar je edino pravilno.

Vremensko poročilo

Rateče-Planica: —10, oblačno, 20 cm pršiča na 40 cm podlage.
Sv. Janez, Bohinj: —6, sneži, 30 cm pršiča na 20 cm podlage.
Rjavčeva koča na Vršiču: —9, delno oblačno, 30 cm pršiča na 70 cm podlage.
Komna: —12, sneži, 60 cm pršiča na 160 cm podlage.
Velika Planina: —5, delno oblačno, 15 cm pršiča na 120 cm podlage.
Krvavec: —7, jasno, 25 cm pršiča na 140 cm podlage.
Škofja Loka: —7, oblačno, 30 cm pršiča na 12 cm podlage.
Polževo: —10, oblačno, 32 cm snega, pršič.

Slovenija v drugič zasnežena

Ljubljana, 1. februarja.

Že v sredo pri nizkem mrazu so na redko naletavale drobne, kristalaste in suhe snežinke, ki so frčale okrog, kakor da bi poizvedovale po nalogu zračnih oblasti, da li je teren ugoden za nov naval in da li bi bili zemljani s tem zadovoljni. Novega snega se je pač zimskošportni svet močno razveselil, saj je idealen pršič. Križe in težave pa občutijo siromašni sloji. V sredo in v četrtek, kakor tudi v petek do večera je naredkoma snežilo. Vladal je zmeren mraz. Takole od 17. ure naprej pa so se začeli vsipati gosti snežni kosmiči. Nastalo je silno snežno valovanje, kakršnega že kmalu ne pomnimo. V dobrih desetih urah je naletelo do 25 cm snega v Ljubljani. Hribi in ravnine so pod debelo novo belo odejo. Snoči se je temperatura dvignila za več stopinj proti ničli, kar je pospešilo sneženje. Zavel je jug. Kmalu po polnoči je začel znova pritiskati mraz. Snežilo je takole do 3. zjutraj. Nato je pritisnil mraz. V Sloveniji se je davi gibala najnižja temperatura med —6 do —10° C. Transformatorska postaja je davi zaznamovala —8° Celzija.

Po mnogih krajih je padlo izredno mnogo snega. Po Notranjskem so divjali snežni meteži. Z Rakeka nam poročajo, da je tam na kolodvoru zapadlo do 40 cm novega snega. Drugod po Notranjskem so hudi zameti, ki posebno ovirajo avtobusni promet. Tudi na železniških progah so nastale ovire in težave, katerih posledica je, da se promet ne more hitro razvijati in da imajo vlaki večje zamude. Splošno je v Sloveniji do davi padlo od 25 cm do pol metra snega.

Državni cement je prodajal

Maribor, 31. januarja.

Sredi decembra lanskega leta so odkrili v državnem skladišču v Limbušu velike poneverbe cementa. Izvršil jih je skladiščnik 38 letni Josip Puc. Puc je bil zaposlen kot skladiščnik pri omenjenem skladišču od avgusta do sredi decembra. Skrbel je za delavsko orodje in za cement ter je te stvari izdajal delavcem na podlagi odredb svojega predpostavljenega. Ker se je pa pri javnih delih porabilo včasih manj cementa, je nastal prihranek, ki se ni vodil v posebni evidenci. To je Pucu omogočilo, da je lahko izvrševal svoje manipulacije. Do svoje aretacije 14. decembra je ukradel 133 vreč cementa. Od tega je prodaj zasebnikom 35 vreč, ostanek pa je dal na vozovih prepeljati v skladišče nekega trgovca. Puc dejanje priznava, toda le v manjšem obsegu. Obsojen je bil na 10 mesecev strogega zapora.

Celjske novice

Celjanom!

Na seji širšega in ožjega odbora za zimsko pomoč je bilo sklenjeno, da zbirajo določeni zastopniki stanov prispevke za zimsko pomoč v krogu stanov samih v času od 2. februarja do vključno 9. februarja. V tem času bodo zastopniki obiskali posameznike in prevzemali darove v gotovini in v naravi, nato jih pa bodo oddali pri mestnem poglavarstvu dne 10. februarja.

Naj ne bo nikogar, ki bi v dnevih zimskega tedna ne izkazal ljubezni do siromašnih in nujne pomoči potrebnih družin. Vsak naj po svojih gmotnih razmerah prispeva, da bo naša pomoč revežem v tej zimi čim izdatnejša.

Naša plemenita akcija bo izpolnila svojo nalogo le tedaj, če se ji bo vsak Celjan pridružil. Če pa bi zastopniki vseh ne obiskali, naj isti oddajo svoj prispevek pri blagajni mestnega poglavarstva.

Poznavajoč plemenita čustva Celjanov sem globoko uverjen, da bo našel moj poziv odziv in da bodo vsi Celjani izkazali pomoč ubogim našega mesta. — Dr. Voršič Alojzij.

Učni uspehi I. polletja na celjskih gimnazijah. I. realno gimnazijo v Celju s klasičnimi vzporednicami je obiskovalo 266 dečkov in 459 deklic, skupaj 725. Izdelalo je 473 učencev in učenk (65.25%), padlo pa 252 (34.75%). Neocenjen je bil 1 učenec, odstranjenih pa iz zavoda zaradi slabih uspehov 5 učencev I. razreda. Drugo realno gimnazijo je obiskovalo 700 učencev; od teh je izdelalo 914 (60%), 281 pa padlo (40%). Trije učenci so bili neocenjeni, zaradi slabih uspehov pa je bilo odstranjenih iz zavoda 7 učencev: 2 iz prvega razreda, 2 iz drugega, 2 iz četrtega in 1 iz petega.

1000 kg bakra je bilo ukradenih Kemični tovarni v Celju, ki trpi škode 20.000 din. Baker je dobila tovarna iz borskega rudnika v Srbiji. Tatvina je bila očividno izvršena med vožnjo.

Predsednik Prevoda posreduje v Belgradu

Belgrad, 1. februarja.

S tem, da smo zdaj dobili v Sloveniji, kakor tudi drugod po državi nakaznice za moko in kruh, vsa vprašanja ljudske prehrane seveda še niso rešena. Pojavile so se v tem oziru še nove skrbi, da Prehranjevalni urad ne bo mogel dobiti tolikšnih količin moke, kakor pa je bilo rečeno. Dobiti bi jo potem ne mogli tudi trgovci in njihove stranke. Koliko pa je ta strah utemeljen, zdaj še ni mogoče reči, gotovo pa je, da je za Slovenijo v zvezi z njeno prehrano danes najvažnejše, ali se bo Prehranjevalnemu uradu posrečilo dobiti vsaj toliko moke, kolikor jo je ljudem zdaj po njihovih nakaznicah določene.

V zvezi z vprašanjem prehrane se te dni mudi v Belgradu bivši minister in predsednik Prehranjevalnega urada za Slovenijo, g. Snoj. Oglasil se je na pristojnih mestih in je med drugim včeraj obiskal tudi ministra za preskrbo in prehrano, dr. Protiča. Imel je dalje sestanek z ministrom dr. Francem Kulovcem in ga prosil, naj še on posreduje pri pristojnem ministrstvu, da se vprašanje prehrane v Sloveniji čim ugodneje in čimprej reši. Minister dr. Kulovec je ministra za prehrano dr. Protiča včeraj tudi že obiskal.

Tajna prirodnega bogastva Konjiške doline

Slov. Konjice, 31. januarja.

Pred časom smo v našem listu poročali o najdiščih črnega in rjavega premoga v konjiškem okraju in o okoliščinah, ki so privedle naše rudosledne strokovnjake, da so se začeli zanimati za našo pokrajino in za njeno neodkrito bogastvo.

V celoti je bilo strokovno preiskanih pet najdišč, ki so dala rezultate, in sicer: v Črešnjicah, kjer že kopljejo črni premog, v Malahorni pri Oplotnici, kjer so našli svetli, salonski premog, pri Markačici v oplotniški dolini, kjer se nahaja manjše ležišče, nad Oplotnico in v Gabrovniku pri Slov. Konjicah. Zadnje najdišče utegne biti precej bogato. Iz imenovanih položajev posameznih črnih podzemeljskih skladov bo zato sleherni bralec sodil, da je okolica Oplotnice zelo bogata na premogu.

Dopisnik »Slovenskega doma« se je za skrivnosti teh ležišč posebno zanimal ter prosil starejše rudarje za nekatere podrobnosti. Ugotovljeno je, da se glavno ležišče premoga nahaja v Konjiški dolini, globoko najmanj 300 m. Ta velikanska premogovna žila, po vseh sodeč, drži od severozahoda (Stranice-Zreče) proti jugu in potem dalje na vzhod z glavnim delom v Dravinjski dolini. Omenjena najdišča, ki so jih izsledili prej, deloma pa lansko leto, so prav za prav le vršički posameznih premogovnih žilic, ki drže od glavne v Dravinjski dolini na vse strani konjiške pokrajine in verjetno še dalje. V tem je jedro nekdanje domneve številnih ljudi, da mora konjiška zemlja biti bogata na »črnih zakladih« tako, da so v ospredju samo še Trbovlje in drugi večji premogovniki v Sloveniji.

Največji in najstarejši premogokop v konjiškem okraju je v Radani vasi pri Zrečah. Sedaj je sicer zaprt. V globočini 30 m so vhodi zazidani z betonskimi ploščami, nanje pa je nasuta zemlja, rovi sami pa so napolnjeni z vodo. Ta premogokop bi vsekakor bilo treba odpreti, ko bi se pričelo s smotrenim izkoriščanjem našega prirodnega bogastva. Mnenja smo, da se s počivanjem obrata v tako važnem rovu dela naši industriji in ljudem velika škoda in bi bilo prav, če bi se dalo pravico za eksploatacijo nekemu podjetju z močnim kapitalom, prvenstveno seveda domačemu.

Tajna našega konjiškega prirodnega bogastva se v dobri meri sestoji tudi v koristi, ki bi jo imela naša pokrajina od kopanja premoga. Okrog tisoč delavcev bi dobilo po otvoritvi dela v vseh rovih, starih in novih zaposlenje ter bi zaokholi 240 tisoč, mesečno za pzvyumlhwyrdgove služili dnevno najmanj 40 tisoč skupno, tedensko okoli 240 tisoč, mesečno najmanj milijon dinarjev. To bi bilo za naše ljudi, ki jih je toliko brez dela po samevajočih domovih okrog Slov. Konjic, Zreč, Oplotnice in drugih manjših krajih konjiškega okraja, lepo. zasluženo premoženje.

Današnje dni znaša povprečna mesečna mezda delastva, zaposlenega po raznih podjetjih v našem okraju okroglo 900 tisoč dinarjev. Otvoritev premogovnikov pa bi mnogo pomagala tudi k poživljenju kmetijstva in še raznih drugih gospodarskih panog (trgovina, gostinstvo itd.).

»Tajno« naše zemlje je treba razkriti. Če nam bo to uspelo, o čemer smo govorili, se mora ves konjiški okraj nadejati resnično boljših, dobrih časov. Mi smo prepričani v to.

SELDON TRACE:

KORAKI V NOČI

Roman s slikami

»O ne, v tem se varate,« je nestrpno odgovoril brigadir. »Vaše fiksne ideje vas naganjajo, da brbljete kar koli. Moramo vam reči, da imate prav, ko trdite, da je bil čudak, bil je duševno tako zdrav kot jaz. Končno tudi Cashdon ni bil bedak, če se ne vzame v obzir njegovo duševno neuravnovešenost in razdražljivost, v katero je lahko pal. Ko je bil obsojen, se je zaklel, da bo obračunal z vsemi lažnivci, ki so pričali proti njemu. A on je, seveda, o nas vseh trdil, da smo lažnivci. Moglo se je predvidevati, da se bo umiril, ko bo nekoliko mesecev prestal v Dartmooru, so pa ljudje posebne prirode, ki se še dalje grenijo, tak je pa, kot vse kaže — tudi Cashdon.«

Dr. Hadon prikima.

»Koliko časa je že, odkar je bil obsojen?«

»Največ dvanajst mesecev. Gotovo bi mu oprostili del kazni, če bi se dobro vedel. A nikakor ne morem razumeti, kako mu je uspelo pobegniti. Seveda, moral je imeti pomočnika, ali kdo bi si želel, da mu pomaga pri pobegu?«

Brigadir Bramley se je zamislil.

»Nekdo je, ki ga je ta vest iznenadila, a to je g. Darek. Ali ne?«

Ponovno se je obrnil k staremu slugi, kot bi iskal njegovega pritrjevanja. Ali on je zopet odkimal.

»Blažen je; Gospod Darek je prav tako blazen!«

»Kaj le tako brbljate,« reče nestrpno brigadir. »Trdim, da ni blazen. Vam samo to blodi po glavi...«

»Kdo je g. Dareh?« vpraša Hadon.

»To je pokojnikov nečak. Umetnik, ali nekaj podobnega. Zelo plašljiv mladenič, ki stanuje v četrti Celsy ali Bloomsberryju. On je polkovnikov naslednik. Toda mislim, da ne bo prišel sem in zahteval svoje nasledstvo, ko bo zvedel, kaj se je dogodilo. Vsaj dokler ne ujamemo Cashdona, ne bo prišel. Tadva sta se gledala kot pes in mačka.

Brigadir se je zasmejal, a takoj se mu je zopet zresnilo lice.

»Prav za prav g. Darek, Richardo ne bo edini, ki bo bolj mirno spal, kadar ujamemo Cashdona. Vse priče pri obsodbi so v istem položaju. Prvi je g. Prince, ki je notar pokojnega Richarda. A na tretjem mestu polkovnik Datmar.

»Polkovnik Datmar?«

»Polkovnik Datmar?«

»Zopet vaš pacient, ali ne? To je star gospodar, za katerega lahko rečem, da je precej čudne narave. No, vidite, on je pričal proti Cashdonu, prikazoval ga je kot ničvredneža in ubijalca, človeka, ki je nevaren, če ostane na svobodi. Če me vprašate za moje mišljenje, vam lahko rečem, da je imel polkovnik Datmar razlog, da ni trpel Cashdona. Miss Marta pa je imela pri tem poseben delež.«

Doktor je pomežiknil, kot človek, ki ve, zakaj gre.

»Zaradi varnosti sem postavil stražarja Scamtera na drugo stran ceste, ker je polkovnikova hiša sosednja, a nič se ne ve, kaj se lahko zgodi.«

»Mislim pa, da dveh umorov isto noč ne bo!«

Brigadir se je zaničljivo popraskal po bradi in osorno dejal:

»Moramo pohiteti, da primemo tega Cashdona. Končno, prav hudo nisem ravno prepričan, da bi o tem uspeli. Vi ste lahko srečni, g. doktor, da niste na njegovi listi, kot jaz!«

IV. poglavje.

Razburjenje mladega umetnika.

Miss Bugh je z naglico pripravljala zajtrk. Njeno lice, ki je bilo vedno skrbno nalepotičeno, je imelo to jutro prirodno svežino, oči pa so ji žarele od začudenja. Skratka, izgledala je zelo mladostna in ta ugotovitev je pripravila dr. Hadona v nerazpoloženje. Ko je opazil te znane znake, je Hadon odvrnil pogled od miss Bugh in ga zadržal na svojem krožniku. Ostanek noči je prebdel in poskušal, da bi nekako opredelil svoje vtise o poslednjih dogodkih, zato je bilo njegovo razpoloženje zjutraj zelo žalostno.

»Ali niste danes zjutraj brali časopisov,« ga opozori miss Bugh.

To vprašanje je bilo skoraj zapoved, naj pogleda časopis. Doktor se je le namršil in pričel jesti jajca s šunko.

»Mogoče niste niti slišali novice iz nocojšnje noči,« je nadaljevala miss Bugh in nekaj prekladala po omari. »Z vsemi temi nočnimi obiski pri bolnikih boste prišli do tega, da sploh ne boste vedeli, kaj se dogaja po svetu.«

Doktor je brez besedi pokimal.

Nato je razgrnil časopis in zadržal vso pozornost na zadnjem govoru g. Hitlerja o miroljubnih namerah Nemčije.

»Tega ni treba brati, gospod doktor,« je pripomnila miss Bugh, z veselim smehom mlade deklice. »Zanimiva vest se nahaja na naslednji strani.«

Z veliko navdušenostjo je dr. Hadon obrnil stran in opazil napis, natiskan z debelimi črkami: Nevaren zločinec je pobegnil iz Dartmoora.

(Dalje sledi).

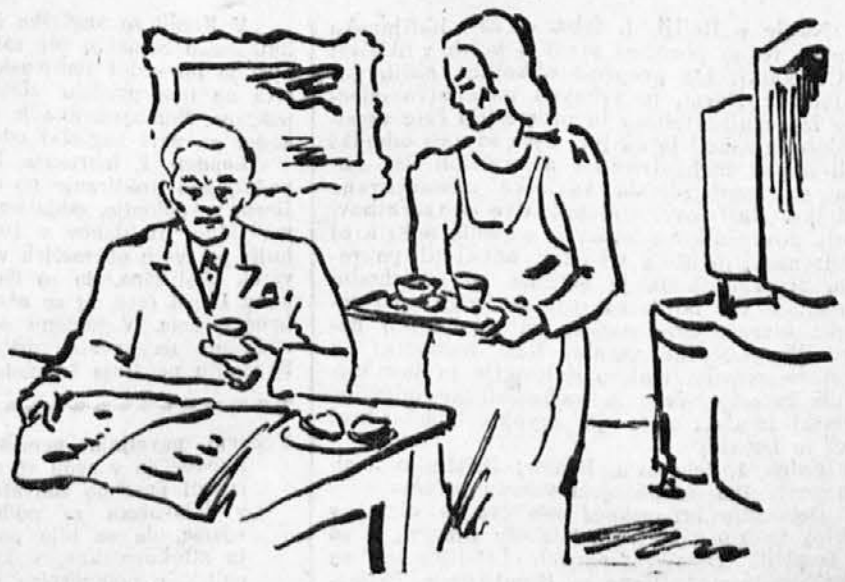

Od tu in tam

Jugoslovansko-madžarska mejna komisija za ureditev obmejnih upravnih vprašanj je začela delovati predvčerajšnjim v Belgradu. Madžarsko delegacijo vodi madžarski poslanik v Belgradu baron Bakacs Bessenyei, jugoslovansko pa upokojeni pomočnik notranjega ministra dr. Vlaškalin. Pri začetju konference je govoril načelnik zunanjega ministrstva dr. Stojkovič in se spomnil smrti madžarskega zunanjega ministra grofa Csakyja, nakar so navzoči spomin pokojnika počastili s kratkim molkom. Zahvalil se mu je madžarski poslanik, ki je poudarl, da je s Csakyjem umrl velik prijatelj Jugoslavije. Komisija je potem začela obravnavati sporna vprašanja in sicer najprej predvojne dolgove Torontalske županije, katere del je pripadel po vojni tudi naši državi.

Pomočnik prosvetnega ministra dr. Kreka Mita Dimitrijevič je star 62 let in je znan v književniških krogih po številnih književnih delih, zlasti dramah, kakor tudi na političnem polju. Dimitrijevič je zmerom pripadel stari radikalni stranki in je bil večkrat poslanec. V zadnjih dveh letih pa se je njegovo ime pogostokrat čulo, namreč v zvezi z zbliževanjem med Srbi in Hrvati. Napisal je bil knjigo »Mi in Hrvati« in se zavzemal za sporazum. Pozneje, ko je radikalna stranka z demokratsko vred zavzela odklonilno stališče do sporazuma, je bil neke vrste neuradni posrednik med razbitimi deli nekdanje Združene opozicije, ki se je razbila že takrat, ko se je dr. Maček spustil v pogajanja s Cvetkovičem.

Novo vodstvo Narodne banke z guvernerjem dr. Radosavljevičem na čelu pripravlja vrsto ukrepov, s katerimi hoče utrditi vrednost dinarja na domačem trgu. V glavnem bo šlo za tesnejše sodelovanje med finančnim ministrstvom in Narodno banko in zato so bile izvedene nekatere osebne spremembe in postavljeni na svoja prava mesta strokovnjaki za takšna vprašanja. Pričakujejo, da bo guverner Radosavljevič že na prihodnji seji upravnega odbora Narodne banke napovedal nekaj ukrepov v tej smeri.

Do zanimivih rezultatov je prišel vodja šole narodnega zdravja v Zagrebu dr. Milojčič, ki je izvedel posebno anketo v enajst vaseh različnih okrajev Hrvatske. Splošno se je verovalo, da kmetu zadostuje narava, svež zrak in sonce in sveža hrana in da se ga jetika zato ne prijemlje. Toda anketa je pokazala nasprotno in potrdila mnenje, da ima jetika največjega pospeševatelja v težkih socialno-gospodarskih razmerah. Najslabše je v ravninskih vaseh, kjer je gostota naseljenosti večja kot drugje. Kmetije so zato majhne in ljudje morajo bolj garati. Kruh se težje pridobi in mnogo je smrtnih primerov med dojenčki, ker morajo matere delati na polju in se jim nimajo čas posvečati. Prebivališča so tesna, mnogokrat le enosobna, v katerih se stiska vsa družina, hrana pa je pomanjkljiva. V takšnih razmerah se jetika mnogokrat naseli in požanje mnogo žrtev. Anketa je dalje dognala, da je na deželi treba boljše zdravniške službe in večje higijeničnosti in manj zaostalosti, pa se bo jetika z dežele umaknila.

Trdo je restavraterje prijela za vrat belgrajska policija. Ljudje so se stalno pritoževali, da v nekaterih restavracijah navijajo cene po mili volji in da gre draginja včasih v neslutene višine. Obenem so se ljudje pritoževali nad nehigieničnostjo lokalov, pa čeprav so plačevali visoke cene za vsako najmanjšo malenkost. Uprava policije se je nazadnje odločila in naredila preiskavo v večini restavracij. Posledica je bila, da je bilo 29 restavraterjev kaznovanih vsak na 30 dni zapora in 5000 dinarjev kazni in sicer po določilih uredbe v pobijanju brezvestnega verižništva in pobijanju draginje. Mnogo je bilo restavraterjev, ki se niso držali cen, navedenih v cenikih, ali pa predpisanih jedilnih listov sploh niso imeli. Obsodba je imela velik odmev. Za stalne obiskovalce Belgrada pa bo zanimivo, da je med kaznovanimi restavraterji mnogo takšnih, ki so lastniki najbolj uglednih hotelov in restavracij.

Tihotapstvo vina se je močno razvilo v nekaterih hrvatskih krajih. Gostilničarji in drugi špekulanti so si izmislili nov način, po katerem se izognejo plačevanju trošarn. Večje sode pripeljejo v kraje blizu svojega bivališča in jih tam shranijo. Potem pa hodijo z manjšimi posodami po vino in tako ne plačajo trošarin. Oblasti so takšnemu tihotapstvu prišle na sled zlasti okrog Gline in Petrinje. Organizacija tihotapcev pa je bila tako spretna, da grešnikov še niso mogli prijeti. Samo banovina je bila v tistih krajih za več kot 50.000 dinarjev oškodovana na trošarinah.

Ogromen sklad rude je pokopal pod seboj pet rudarjev v borskem rudniku. Zutraj so delavci, ki so zaposleni po raznih rovih, prišli kakor običajno na delo in niso niti sami, niti njihovi preddelavci in inženirji opazili nobene nevarnosti. Ob devetih zjutraj je nek rudar prinesel svojim tovarišem posodo pitne vode, da jih pri delu ne bi preveč žejalo. V tem trenutku pa je že zgrmel na nje kakšnih 150 ton težak sklad rude in jih pokopal pod seboj. Rudarji iz sosednjih rovov so jim takoj prihiteli na pomoč. Začelo se je odkopavanje. Delo pa je šlo prepočasi od rok, da bi mogli rešiti vse zasute rudarje žive. Pod rudnim skladom je tako spet ugasnilo pet življenj, ki jih kljub številnim uradnim komisijam ne bo mogoče več obuditi.

V nenavadnih okoliščinah se je odigrala nesreča v brivskem lokalu brivca Kutinjača v Osijeku. Mladi brivec je nekje iztaknil samokres in ga nastavil na čelo pomočnice, rekoč, da ga bo sprožil. Pomočnica ga je odrinila, tedaj pa je brivec samokres nastavil svoji ženi na čelo. Tudi ta je mislila, da gre za šalo, toda brivec je vtaknil v orožje dva naboja in spet nastavil cev na ženino čelo. Preden je mogla žena kaj storiti, je počilo in nesrečnica se je mrtva zgrudila. Brivec Kutinjač je hotel nato ustreliti tudi sebe, pa so mu pomočnice namero preprečile. Oblasti, ki so preiskovale ta dogodek, si niso mogle ozadja žaloigre razložiti. Kutinjač se je z ženo razumel. Ko je streljal, pa ni bil pijan ali pa v prepiru z ženo.

53.000 sodov nasoljenih rib so lani prodali dalmatinski ribiči povrh velikih količin svežih rib, katere so nalovili in jih takoj prodali tovarnam na otokih. Ribiči so imeli lani precej dobro leto, ker je bil lov dober, po drugi strani pa tudi cene mnogo višje. Poprej so prodajali sveže ribe po 3 do 4 din za kilogram, lani pa po 10 din. Pravijo pa, da so utrpeli najmanj 10 milijonov dinarjev, ker niso imeli na razpolago zadosti sodov, da bi ustregli vsem odjemalcem, ki so nasoljene ribe naročili.

Skoro tretjina površine naše države je pokrita z z gozdovi. Največ gozda je v Sloveniji, na Hrvaškem in v Bosni, najmanj pa v Vojvodini. Tam je trinajst okrajev, kjer gozd ne pokriva niti 1% celotne površine. Strokovnjaki, ki so sestavljali to statistiko, so prišli do zanimivega zaključka, da je namreč človek sam največji škodljivec gozdov, ne pa razni zajedavci in drugi živalski škodljivci. Izračunali so namreč, da je bilo pred dvema letoma storjene v gozdovih škode za 57 milijonov dinarjev, od katere je je človek naredil za celih 44 in pol milijona ali skoro 80 odstotkov.

Zimsko veselje v domačih krajih!

Bled

GRAND HOTEL TOPLICE
Aranžman
7 dni Din 875·— vse vračunano

PARK HOTEL BLED
Ugodni aranžmani za božič in zimsko sezono.

Valvazorjev dom pod Stolom 1180 m. Smuški in sankaški izleti. Potoska, Žirovniška in Zabreška planina v zvezi z Zelenico. Markirani dohodi z Žirovnice in Slov. Javornika.

DOVJE-MOJSTRANA 700 m Obsežna smučišča, dober sneg, smuški tečaji, udobna gostišča.

POLŽEVO 620 m. Udoben planinski dom sredi krasnih smučišč. Telefon Višnja gora 1

POHORJE 910-1543 m
Idealen smuški svet, prijetno zimsko bivanje; številni planinski hoteli in domovi, dobra oskrba. Polni dnevni penzion din 45·— do 70·—. Nova pohorska avtocesta.

OBIŠČITE lepe turistične kraje v severni Sloveniji! Pohorje, Savinjske Alpe, Logarska dolina, Mozirska planina, Smrekovec, Rimski vrelec itd. Smučarski tečaji; dobra oskrba. Polni dnevni penzion din 50·— do 70·—.

DOM SPD NA KOMNI 1520 m nad Bohinjem. 80 postelj, penzija od din 62·— dalje, smuška šola, prospekti.

RATEČE-PLANICA 800-1108 m
Zimsko-sportni center, obsežna smučišča, smuške šole, skakalnice.

Informacije in prospekti: **Tujskoprometna zveza „PUTNIK"-LJUBLJANA, „PUTNIK"-MARIBOR** in vse ostale poslovalnice Putnika.

Kadar se pišejo in brišejo milijoni

Zanimivosti iz zemljiške knjige — Stanovanjske odpovedi

Ljubljana, 1. februarja.

V zemljiškoknjižnem uradu je vsak dopoldne živahno vrvenje, kakor v kakem mravljišču. Za letošnji januar je značilno, da so sedaj predlogi za prepis lastninske pravice na posamezne kupce prav redki. Zemljiške in hišne kupčije so nekako ponehale, čeprav je število ponudb za prodajo parcel in hiš v Ljubljani prav velikansko. Na prodaj je mnogo hiš, vil in stavbnih parcel v vrednosti nad 20 milijonov dinarjev. Ljudje, ki razpolagajo z večjimi gotovinami, pa so postali sila previdni pri zemljiških špekulacijah. Tudi povišanje državne prenosne takse je nekoliko zavrlo zemljiške špekulacije, kakor tudi dejstvo, da je sedaj prenos lastnine močno zadržan po uradnem kontrolnem postopku.

V Ljubljani so se zadnji čas pojavile elegantne dame, ki so zelo navihane posredovalke in nakupovalke nepremičnin. Na prav rafiniran način znajo premamiti celo koncesijonirane posredovalne pisarne za prodajo in nakup nepremičnin. Od njih vlove naslove in informacije glede prodajalcev hiš in zemljišč, nakar začno same voditi nadaljne posle. Baje je neka ljubljanska dama pri takih poslih zaslužila prav mastne provizije, da se sedaj lahko ponaša z najdragocenejšim zimskim plaščem, za katerega jo vse prijateljice in druge dame močno zavidajo. Seveda kadar se sklepajo milijonske zemljiške kupčije, so tudi prav mastne in čedne provizije in dobri zaslužki! Pri zemljiških kupčijah se je januarja sklenila dvomilijonska kupčija za neko parcelo ob Tyrševi cesti. Kupčija pa še ni potrjena. Zapisala sta jo čedna milijona!

V zemljiško knjigo so se januarja zapisali tudi lepi dolgovi. Vknjižene so bile vsote od 5000 din naprej, največ jih je bilo po 10.000, mnogo po 50 tisoč in 100.000 din. Vknjižena je bila največja hipoteka v znesku milijon dinarjev. Zanimivo pa je, da je število hipotek in hipotečnih vsot mnogo manjše ko lani januarja, ko so bile razmere še kolikor toliko mirnejše in živahnejše. Ne govorimo o januarju l. 1939, ko so bile še stabilnejše prilike.

Januarja so se dalje izbrisali tudi prav stari dolgovi v kronah in v dinarjih. Zneski so bili splošno majhni. Pač pa je zemljiška knjiga pretekli mesec izbrisala neki dolg v velikem znesku treh milijonov dinarjev. Izbrisno pobotnico je izdal neki večji ljubljanski denarni zavod. In ta pobotnica je v pogledu kolekov izredno zanimiv dokument. Čez besedilo pobotnice, ki je s strojem pisano, so bili nalepljeni veliki kolekí po 250 din. Kar na dveh straneh so bili nalepljeni čez besedilo. Čedna slika! Vredna fotografa! Nalepljeno je bilo 64 kolekov po 250 din in še za 70 din drugih, torej kolekov za čedno vsoto 15.070 din. In kako so bili tudi svečano uničeni. Na sodniji imajo posebno orodje, poseben aparat, ki mu pravijo »zumba«. Vse te kolekе so s to zumbo preluknjali. »Zumbali« so jih, kakor pravijo ljudje v sodnijskem žargonu. In ti milijoni so bili lepo izbrisani.

Letos januarja je bilo podanih že do 120 stanovanjskih odpovedi. Mnoge odpovedi je sodnik kratkomalo zavrnil, ker niso odgovarjale določilom nove uredbe o stanovanjskih odpovedih, kajti predlagatelji — hišni lastniki so prezrli in pozabili navesti razlog za odpoved. Navedba vzroka je bistven del odpovedi. Neki bahati hišni lastnih si je nedavno predstavljal, da mu mora biti sodišče pokorno tako, kakor njemu hlapec ali dekla. Prihrumel je v pisarno z odpovednim predlogom in zapovedujoče dejal: »Pa še danes ga odpošljite. Naj ga kar tale sluga nese!« Obrnil se je možakar na skromnega uradnika, ki pač v sedanjih časih stiske ne more hoditi oblečen po najnovejši eleganci. In mož je dobil primeren pouk, da nima on odločati, kdaj bo predlog dostavljen stranki. Navedel pa je ta ošabni gospod tudi nenavaden razlog. Najbrže je čul, da velja kot razlog za odpoved tudi žaljenje hišnega gospodarja ali njegove družine. Sam pa je navedel, da odpoveduje stanovanje stranki, ker je grdo zmerjala drugo stranko. Grozila ji je celo, da jo ubije. Sodnik je to odpoved zavrnil. Zaradi žaljivih navedb za odpoved pride tudi dostikrat med gospodarji in najemniki do ogorčenih pravd zaradi žaljenja časti. Navadno te pravde gospodarji izgube.

Državno prvenstvo v hokeju na ledu

Danes in jutri bo na drsališču SK Ilirije hokejski turnir treh najboljših hokejskih moštev v državi. Gre za naslov državnega prvaka v hokeju na ledu. Trije klubi eden srbski, drugi hrvaški in eden slovenski se bodo sporijeli za častен naslov državnega prvaka. Hrvatski prvak VSD iz Varaždina in srbski prvak SK Palić iz Subotice sta Ljubljančanom še neznana gosta. Še nobenega nismo videli v Ljubljani. Kolikor pa smo slišali oziroma brali o teh dveh klubih je pa kar najboljše. Oba kluba sta doslej nepremagana porazila vse svoje nasprotnike na svojem področju.

Nocojšnja in jutrišnja tekma bosta torej nad vse zanimivi. SK Ilirija danes ne more več s tako 100% gotovostjo gledati svojih nasprotnikov. Hokej na ledu se je ravno letos tako na Hrvatskem kakor v Srbiji silno razmahnil.

Spored, po katerem bodo igrali klubi za naslov državnega prvaka, še ni določen, ker bodo predstavniki klubov šele danes izžrebali, kako bodo igrali posamezni pari. Tekme pa bodo danes ob 19. uri, jutri dopoldne ob 10 in popoldne ob 15. uri.

Maribor je zvišal svoj proračun za 8 milijonov, ne bo pa povišal davkov

Maribor, 31. januarja.

Vse naše občine, tako podeželske, zlasti pa še mestne, se nahajajo pred težkimi nalogami, kako uravnovesiti svoje gospodarstvo, da bodo izhajale brez prevelikih novih obremenitev, pa bodo kljub temu zadostile vsem potrebam, ki jih prinašajo današnji časi. Pred takšno nalogo stoji tudi mestna občina mariborska, ki jo je pa po predloženem predlogu novega proračuna za leto 1941 sodeč dobro rešila. Zvišala je sicer svoj novi proračun kar za 8,204.000 din, tako da ima predvidenih za mestni sklad in mestna podjetja 56,469.230 din izdatkov. Novi proračun pa velja povrhu še samo za dobo devet mesecev, ker se po novi uredbi izravna proračunsko leto s koledarskim letom. Ker se sedanje proračunsko leto neha z 31. marcem, bo trajalo novo od 1. aprila do 31. decembra 1941.

Sestavljanje novega proračuna je bilo zvezano z velikimi težavami, predvsem zaradi zgoraj omenjene izpremembe v proračunskem letu. Posebno so se pokazale te težave v partiji tehnične stroke, ker se vsa cestna dela vršijo od spomladi do jeseni in je zaradi tega bilo potrebno v skrajšani proračunski dobi predvideti ravno toliko izdatkov in dohodkov, kakor če bi trajala 12 mesecev. Izdatkov ni bilo mogoče zmanjševati, ker bi sicer morala odpasti nujna cestna dela, pa je bilo treba v devetih mesecih zbrati toliko sredstev, kakor če bi trajal proračun vse leto. Velike težave je povzročala tudi kalkulacija dviganja cen materialu in porast mezd. Javna dela so sedaj mnogo dražja. Jako obremenjuje proračun socialno skrbstvo, poleg tega pa prinaša sedanji čas celo vrsto novih izdatkov za razne zaščite, kakor je protiletalska, potem pa zaščita otrok. Pri vsem tem pa se mora občina ozirati na gospodarsko moč svojih občanov ter jih ne more obremenjevati z novimi davki. Zato je tudi v tem novem proračunu temeljna poteza — štednja. K sreči si je občina s pametnim gospodarstvom in varčevanjem že v prejšnjih ugodnih letih zbrala nekaj rezerv, s katerimi bo laže prebrodila sedanje velike izdatke. Zaradi tega ni bilo treba povišati nobenih davkov, le socialna doklada se zviša od 10 do 15%.

Kakor smo že omenili, znaša celoten proračun mestnega zaklada in mestnih podjetij 56,460.230 dinarjev. Proračunska vsota se razdeli na naslednje posamezne partije: osebje mestnega poglavarstva 2,939.190 din, preskrbnine mestnega poglavarstva 1,131.160 din, osebje in preskrbnine mestnih podjetij 3,627.290 din, splošna mestna uprava 1 milijon 319.610 din, osebna in imovinska varnost 681.590 din, finančna stroka (anuitete) 7,054.670 din, tehnična stroka 1,710.330 din, zdravstvo 1 milijon 810.580 din, socialno skrbstvo 5,035.230 din, šolstvo 1,098.770 din, znanost in umetnost 348.260 din, obrt, trgovina in turizem 175.000 din, mestni veterinarski sklad 178.250 din, sklad za protiletalsko obrambo 75.000 din, rezerva 150.000 din, prehodni izdatki 450.000 din, mestna podjetja 28 milijonov 685.300 din, skupaj 56,469.230 din.

Dohodki so v proračunu predvideni naslednje: splošna mestna uprava 28.960 din, mestna davščina 17,339.190 din, finančna stroka (povračila MP) 4 milijone 11.640 din, tehnična stroka (povračila MP) 1,029.000 din, socialno skrbstvo (razne takse in globe) 45.600 din, mestni veterinarski sklad 178.250 din, razno 1,000.000 din, prehodni dohodki 450.000 din, mestna podjetja 32,311.590 din. — Proračun regulacijskega sklada predvideva 1,457.000 din dohodkov in prav toliko izdatkov.

Obmejni župani zahtevajo zvišanje kreditov za vzdrževanje državnih cest

Maribor, 1. februarja.

Včeraj so se zbrali na povabilo predsednika okrajne županske zveze, bivšega poslanca Spindlerja, župani skoraj vseh občin okraja Maribor, da se posvetujejo, kaj bi bilo storiti zaradi obupnega stanja državne ceste po Pesniški dolini. Navzoča sta bila tudi tajnik JRZ in bivši poslanec Marko Kranjc ter načelnik okrajnega cestnega odbora Žebot, ki je poročal o stanju tega vprašanja. — S 1. aprilom 1940 je bila bivša banovinska cesta Pesniška dolina—Murska Sobota uvrščena med državne ceste. Ker je ta cesta po severnem predelu države ena najbolj frekentiranih in ker vozijo tukaj noč in dan težki tovori za državo in za potrebe prebivalstva in ker so krediti za vzdrževanje te ceste minimalni, se je cesta tako poslabšala, da spomladi ne bo več za težji promet. Zaradi tega ne preostaja drugega, kakor da se zaprosi s podporo g. bana za izreden kredit za rekonstrukcijo te ceste ali pa dla se cesta popolnoma zapre za težki tovorni promet in promet z motornimi vozili sploh. Če bi se zaradi tega ustavil avtobusni promet med Mariborom, Sv. Lenartom, Mursko Soboto in Ljutomerom, bi to pomenilo iz tujskoprometnega, gospodarskega, nacionalnega in državnopolitičnega vidika silen udarec za obmejne kraje. Na predlog župana Spindlerja so nato župani sklenili, da pošljejo prihodnji teden posebno deputacijo k gosp. banu, da mu predloži zadevno spomenico. Obenem so župani sklenili zaprositi g. bana, da se tudi krediti za državni cesti Maribor—Ptuj in Maribor—Dravska dolina—Prevalje vsaj za 100% povišajo. V deputacijo so bili določeni Spindler, Jože Hrastelj, dr. Remec, Ferdinand Hartner, Anton Hrastelj, Ivan Urbas, Jurij Kugovnik, Karel Steržina in Franjo Žebot.

Obenem so župani razpravljali na tej seji tudi o elektrifikaciji Slovenskih goric ter jim je bivši poslanec Marko Kranjc tolmačil vso stvar. Elektrifikacija naših obmejnih krajev se ne sme več odlagati. Govorilo se je tudi o sečnji gozdov v obmejnih krajih ter so se storili potrebni koraki, da se gre prizadetemu prebivalstvu na roko.

Vremensko poročilo

Kraj	Barometersko stanje	Temperatura °C največja	Temperatura °C najmanjša	Relativna vlaga v %	Oblačnost od 10	Veter (smer, jakost)	Padavine m/m	Padavine vrsta
Ljubljana	757·6	4·6	6·8	90	10	0	17.1	sneg
Maribor	758·6	-8·1	-8.5	90	10	0	7·7	sneg
Zagreb	759·4	-2·0	-8·0	80	10	NE_1	1·0	sneg
Belgrad	769·7	-2·0	-7·0	80	10	E_2	—	—
Sarajevo	771·8	2·0	-5·0	80	10	0	—	—
Vis	764·5	6·0	2·0	90	10	0	—	—
Split	763·6	9·0	3·0	60	10	NE_2	—	—
Kumbor	762·3	15·0	7·0	90	10	NE_1	1·0	dež
Žirje	763·5	6·0	2·0	80	10	NE_2	—	—
Dubrovnik	762·1	11·0	4·0	70	5	NE_4	13.0	dež

Vremenska napoved: Oblačno in zmerno hladno, od časa do časa bo še rahlo snežilo. Najnižja temperatura na letališču je —8.0° C.

Koledar

Danes, sobota, 1. februarja: Ignacij, šk.
Nedelja, 2. februarja: Svečnica.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta 48.

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljala od sobote od 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestna zdravnica dr. Jožica Žitko, Pleteršnikova 13, telefon 47-64.

Kupujem, prodajam umetnine, Demšar — Kolodvorska 30.

Lastnikom živilskih nakaznic. Mestni preskrbovalni urad opozarja vse lastnike živilskih nakaznic, da shranijo talone (glavne nakaznice) in jih ne zavržejo, ker bodo prejeli za mesec marec nove živilske nakaznice samo proti predložitvi talonov živilskih nakaznic, ki so veljale za mesec februar.

»Matura« je naslov velezabavni komediji, ki jo bo uprizoril Rokodelski oder jutri ob 8 zvečer. Vstopnice se bodo dobivale dopoldne od 10—12 in zvečer od 7—8 v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12.

— **Putnikov izlet na Kurešček.** »Putnik« jutri priredi izlet na Kurešček. Prijave danes.

Ljubljanske občinske davščine in pristojbine (vodarina, gostaščina, kanalska pristojbina i. dr.) za IV. četrtletje proračunskega leta 1940/41 je treba plačati najpozneje do 15. februarja t. l., na kar opozarjamo vse lastnike in upravitelje hiš. Enako opozarjamo na dospelost plačila občinske davščine na motorna vozila prav tako 15. februarja t. l.

KINO KODELJEVO tel. 41-64. Danes ob 16. in 20.
Življenje in čudovite ustanove velikega prijatelja in vzgojitelja mladine v filmu **Don Bosco**
Za dodatek film **G-Man** Sovražnik države št. 1. — James Cagney - Ann Dvorak v gl. vlogah
Pozor! Pri obeh predstavah oba filma Pozor!

Črno obrobljeni lepaki vsemu mestu naznanjajo, da bo v ponedeljek 3. februarja ob 20 v veliki dvorani hotela Union, mesto Ljubljana, priredila žalni koncert v počastitev svojega častnega meščana dr. Antona Korošca. Pevski zbor Glasbene Matice, ljubljanska Filharmonija in solisti ga. Zlata Gjungjenac, ga. Franja Golob, g. Jože Gostič in g. Julij Betetto bodo pod vodstvom dirigenta g. Mirka Poliča izvajali slavni Verdijev Requiem. Ves čisti dohodek je namenjen ljubljanskim revežem za zimsko pomoč. Zaradi izrednega zanimanja za to prvovrstno prireditev spet opozarjamo na predprodajo vstopnic v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

Narodno prosv. društvo »Vodnik« v Zgornji Šiški vprizori 2. februarja, na rojstni dan Val. Vodnika, veseloigro »Avtomobilist«.

Darujte za starološki »Dom slepih«
zavod za odrasle slepe!
Čekovni račun št. 14.672 - »Dom slepih«, Ljubljana

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Sobota, 1. febr.: Šesto nadstropje. Premiera. Red premierski.
Nedelja, 2. febr.: Ob 15 Sneguljčica. Mladinska predstava. Znižane cene. — Ob 20 Othello. Izv.
Ponedeljek, 3. febr.: Zaprto.

Opera. — Začetek ob 20.

Sobota, 1. febr.: Friderika. Izven. Gostovanje tenorista Josipa Gostiča.
Nedelja, 2. febr.: Ob 15 Pri belem konjičku. Izven. Ob 20 Frasquita. Izven. Gostovanje Zlate Gjungjenčeve, sopranistinje beligrajske Opere.

Mariborsko gledališče

Sobota, 1. febr.: Ob 20 Sumljiva oseba. Premiera.
Nedelja, 2. febr.: Ob 15 Habakuk. — Ob 20 Sumljiva oseba.

Pozor mizarji! Furnirji, pancl in šperploče v veliki izbiri poceni pri »Obnovac, Jurčičeva 6, Maribor.

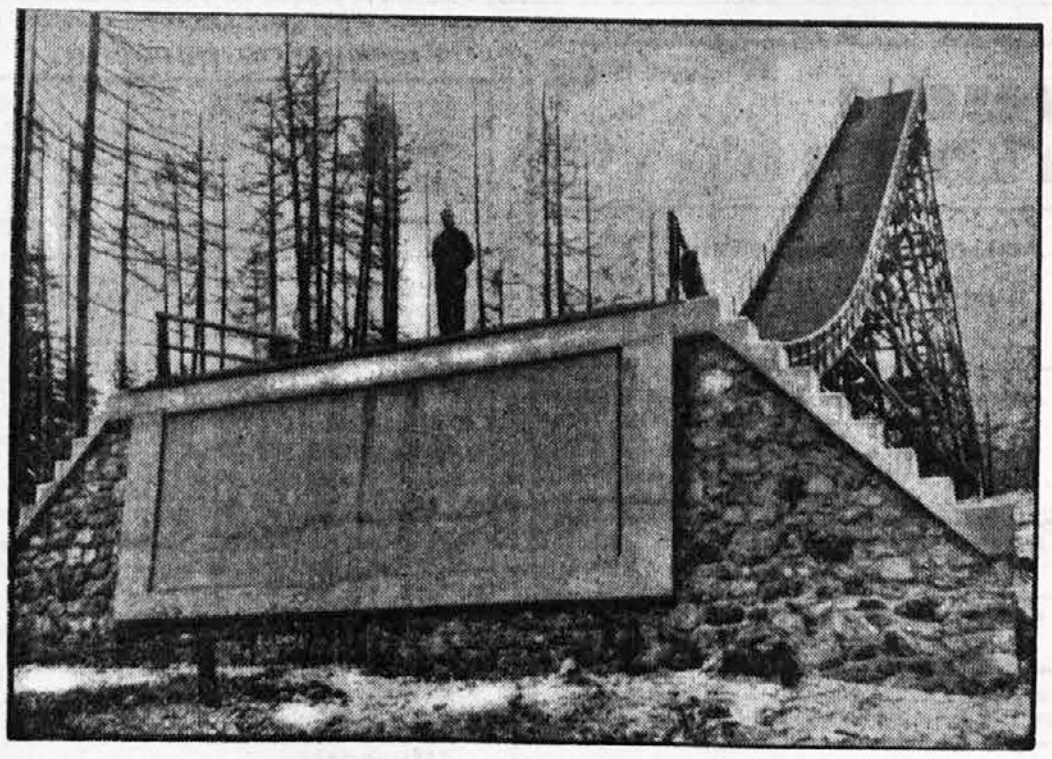

Velika skakalnica, ki so jo zgradili v italijanskem zimsko-športnem kraju Cortina d' Ampezzo, kjer bodo letos velike tekme v smuških skokih.

Nemke in nemško vojno gospodarstvo

Še deset let po vojni bodo ženske v Nemčiji nadomestovale moško delovno moč

Dopisniški urad »Europa Service«, ki ima svoje prostore v Zagrebu, razglablja v enem svojih zadnjih poročil tudi o vlogi žensk v nemškem vojnem gospodarstvu ter med drugim piše nekako takole:

Ni treba misliti, da bodo ženske kot delovne moči po vojni, ko se vrnejo vojaki spet domov, postale nepotrebne pri svojem sedanjem delu. Nemški narod bo moral tudi po vojni rešiti še zelo važne naloge, pri katerih bo treba zaposliti mnogo delovnih moči. Treba je pomisliti med drugim samo na državne avtomobilske ceste, velika javna dela v vzhodnih pokrajinah, obsežne načrte za zgraditev javnih poslopij in zidavo stanovanjskih hiš. Upoštevati je treba dalje tudi dejstvo, da že pred vojno ni imela Nemčija dovolj moških delovnih moči, čeprav so bili tedaj gradbeni načrti dosti skromnejši kot so danes. Že tedaj so morale tudi ženske opravljati nekatera dela, ki bi sicer pristojale bolj moškim. Še večja zadrega z delovnimi močmi pa je v Nemčiji zdaj, ko divja vojna in je toliko milijonov moških pod orožjem. Toda danes si Nemčija še nekako pomaga s številnimi tujimi delavci, bodi iz dežel, ki jih je Nemčija zasedla, ali pa s tujci, ki prihajajo v Nemčijo kot sezonski delavci. Ker pa bodo po vojni — nadaljuje omenjeni dopisniški urad — vse evropske države pritegnjene v nemško gospodarstvo, tudi ne bo na razpolago več toliko tujih delovnih moči, kot jih je danes.

V Nemčiji bodo iz vseh teh razlogov morali tudi po vojni zaposliti morda še večje število žensk, kakor pa jih je zaposlenih zdaj pri delih, ki bi jih sicer morali v mirnih časih opravljati moški. Takšne razmere — pravi dalje poročilo — bodo vladale vse dotlej,

dokler stroji ne bodo še v večji meri nadomestili dela človeških rok. Ženska pa bodi v prvi vrsti mati!

Seveda bo treba gledati nekoliko tudi na to, da ženske ne bodo opravljale del, za katera so moški edini poklicani, torej del, ki zahtevajo večje telesne moči in odpornosti. Zato bodo v doglednem času del žensk s takšnih mest spet odpustili in na njihova mesta postavili moške, ženske pa bodo prevzele lažje posle. Med te spadajo zlasti lažja tovarniška dela, zaposlitev po raznih uradih in pisarnah, poklicno bolniško in socialno skrbstvo, morda pa tudi zaposlitve v prometu, zlasti pa tudi zaposlitev v akademskih poklicih. Zdravniški in učiteljski poklic bi bil za ženske še najznosnejši.

Pisec tega članka dalje poudarja, da utegnejo ženske biti v nemškem gospodarskem življenju še celo desetletje zaposlene v tolikšnem številu, kot so v sedanjem vojnem času, ko je moške pobrala vojska. Pa tudi pozneje je premestitev žensk na lažja mesta odvisna še vedno od tega, če bodo številnejši in popolnejši stroji lahko že nadomestili delo človeških rok.

Kakor se vidi iz gornjega, tudi ženske prispevajo v Nemčiji velik delež vojskujoči se domovini in je to sodelovanje na gospodarskem polju tudi izrednega pomena. Ni pa pri vsem tem treba pozabiti, da bodi ženska v prvi vrsti mati in šele potem, če je sila, nadomestek moške delovne moči. Biti mati, to je pravo njeno poslanstvo. Njena dolžnost je, dajati narodu vedno novih, svežih življenjskih moči. Zato bo treba po vojni, če se razmere urede — končuje svoje razglabljanje pisec tega članka — žensko delo prilagoditi tem smernicam.

De Gaulle – junak, ki vdaje ne pozna

»Plamen francoskega odpora ne sme ugasniti«

General de Gaulle se spet oglaša. Ta odločni francoski častnik je razvil svojo vojaško zastavo v jugozahodni Afriki, odkoder včasih naredi kakšen skok, da mu ni dolgčas. Njegovo bivanje v Kamerunu ima velik moralen pomen za vse francoske kolonije. Če bi mu uspelo pri Dakaru, bi bil seveda še večji gospod. Za to pristanišče se še prav posebno zanimajo Amerikanci. Leži na poti iz Evrope v Južno Ameriko. Če se de Gaulleu ni posrečilo Dakarja zavzeti, se mu pač ni. On je vojak, in še dober vojak ter mu tolažbe ni treba. Morda bo pa njegov sedanji sunek v južno Libijo učinkovitejši. Kdo ve?

Kdor ne uboga...

Ta korajžni in neuklonljivi Francoz ima dve prednosti: je francoski častnik, ki se leta 1918. ni dal ukloniti in ni obupaval, ko so že vsi vojaški voditelji izjavljali, da ni nobene pomoči več. Še kot mlad častnik se je odlikoval v prejšnji vojni in je potem postal sotrudnik vojaških listov. V številnih člankih in v knjigi, ki je izšla leta 1930., je opozarjal na pomen velikih izpremememb v vojskovanju. Ko je videl, kako se francoska soseda oborožuje, je neprenehoma opozarjal na pomen tankov in jih priporočal. Kot strokovnjak v tej stvari je predlagal, da morajo biti tanki veliki in zavarovani z močnimi oklepi, ki jih ne bi mogle kar tako prebiti navadne topovske krogle. Zahteval je tudi, da mora tankovska posadka imeti poseben položaj in da mora biti sestavljena iz strokovnjakov in ne iz navadnih vojakov. Za svoje zamisli je pridobil mladega odvetnika Reynauda, v katerem je našel oporo. Toda njegove besede so naletele na dvome povsod, zlasti pri starih generalih.

Španija jih je zapeljala

Državljanska vojna v Španiji je dala tem generalom, ki so sovražili vsako izpremembo, še močnejša dokazila. Nihče, ki se je v Španiji vojskoval, ni uporabljal najboljših tankov, ker so bile razmere neugodne. To je nezaupanje francoskih generalov še povečalo in jih prepričalo, da je tank slabo orožje. Rajši so se zanašali na Maginotove utrdbe. Odgovornost pade na vse: na vojaške voditelje in politike. Tako je Francija naenkrat stala pred nemško vojsko z nekaj tanki, ki se z njimi ni bilo mogoče uspešno upreti. Tudi Poljska jih v tem oziru ni izučila.

Ni se dal ugnati

V tragičnih dneh je v Bordeauxu močno povzdignil svoj glas proti vdaji. »Naj se zgodi kar koli, plamen francoskega odpora ne sme ugasniti. Naš poraz se lahko spremeni v zmago.« — Ministra Reynaud in Mandel sta bila za to, toda bila sta v manjšini. Ko je bilo sklenjeno, da se Francija vda, je de Gaulle odšel v London, kjer je prevzel vodstvo nad Francozi, ki se niso hoteli vdati. Po končanem premirju je rekel: »S tem izročamo sovražniku naše orožje, letala, zlato in bodočnost. Neodvisne francoske vlade na francoskem ozemlju ni več.«

Tudi iz filmskega raja ljudje včasih beže...

Zgodba o begu in vrnitvi igralke Bette Davisove

Preteklo poletje se je nekega vročega poletnega popoldne slovita filmska igralka Bette Davis vsa onemogla zgrudila na stol v svoji oblačilnici nekje v delavnicah družbe Warner Bros. Ravno so končali zadnje prizore velikega zgodovinskega filma »Na zapoved kraljice«, čigar zgodba je v romanu vzbujala toliko zanimanja pri naših bralcih. Igralka je ta dan presenetila svoje delodajalce in prijatelje s sklepom, da bo film in delo pri njem pustila. O tem koraku je pozneje pripovedovala:

»Govorim resnico. Sklenila sem se znebiti tega garanja. Igrala sem zapovrstjo v štirih velikih filmih. Med posameznimi filmi sem imela komaj po teden dni oddiha. Shujšala sem in tehtam komaj 51 kg, živci mi stopajo izpod kože, da se njihovo drhtenje vidi že na obrazu. Dokler sem delala te štiri filme, sem spala komaj po pet ur na dan, pa še to samo, če sem vzela kake praške. Bila sem preutrujena, da bi mogla kar tako spati. Po glavi se mi je vse medlo, nepotrebne skrbi so me budile že pred zoro. Najbolj pa me je utrujalo, ko sem si prizadevala, da bi bila poleg vsega še ljubezniva s slehernim človekom celo s tistimi ljudmi, s katerimi sem vsak dan delala.

In tako sem pobegnila iz Hollywooda. Sedem mesecev me ni bilo. Najprej sem krenila v New York, pa sem tam zdržala samo en dan. Tam nisem našla oddiha, kakor sem ga iskala in potrebovala. Kupila sem si avtomobil s stanovanjsko prikolico in se odpeljala skozi Novo Anglijo.

Mir se mi je vračal z vsakim kilometrom, ki sem ga prevozila. Vsaka luknja na cesti, ki me je pretresla, mi je pomagala k pomirjenju.

In tako sem nazadnje prišla do majhne kmetije v New Hampshiren. Tam sem si rekla: to je kraj, ki ga iščeš. In kupila sem kmetijo takoj. Leto noč sem spala 13 ur. In tako potem ves čas, ko sem bila tam. Ostala sem 14 mesecev. Sama sem si kuhala, sama prala, pospravljala, pometala, delala na vrtu in na travnikih.

Ves ta čas je ravnateljstvo družbe Warner Bros poskušalo, da bi me kakorkoli pripravilo do tega, da se vrnem v Hollywood. Toda meni je bilo Hollywooda dovolj.

Vrnila sem se v Hollywood šele, ko me je poiskal ravnatelj Jack Warner in mi obljubil, da bom imela po tri mesece nepretrganega dopusta vsako leto, dokler bom pri njegovi družbi. To je potrebno. Človek ne beži pred filmom, temveč pred samim seboj. Igranje v filmu je vražje delo — za človeka, ki ga jemlje resno in ki vanj polaga vse svoje duševne in telesne sile. In to je za uspeh nujno potrebno — tako vsakemu športniku, pevcu, pianistu ali zdravniku, ki hoče za trajno uspeti.«

Lanski ameriški izvoz

Po podatkih, ki jih je izdalo ameriško trgovinsko ministrstvo ameriški izvoz po letu 1929 še ni bil nikdar tako velik kot lani. Združene države Severne Amerike so v letu 1940 izvozile za 4222 milijonov dolarjev blaga, leto prej pa za 3177 milijonov. Ameriški uvoz je znašal lani 2625 milijonov dolarjev (2318 milijonov dolarjev leta 1939). Poročilo ameriškega trgovinskega ministrstva poudarja, da je posebno poskočil izvoz v britanski imperij in v latinsko Ameriko.

Konoplja in lan za železniški material

Po poročilu nemške uradne agencije iz Carigrada je turška vlada dovolila izvoz 5000 ton konoplje in lanu v Nemčijo. Turčija bo v zameno dobila od Nemčije železniški material. Tako sta se julija meseca lani dogovorili Turčija in Nemčija.

Tudi v Švici mislijo, da niso nič več posebno varni pred sovražnimi letalskimi napadi, čeprav je dežela do danes ostala nevtralna. Državni svet je odobril zidavo okoli 100 zaklonišč za varstvo pred letalskimi napadi. Zgradili jih bodo v najbolj ogroženih predelih ženevske okolice.

Stvari, ki so vsak dan na vrsti:

Vrvi

V mnogih rastlinah je celuloza v obliki dolgih, žilavih in gibčnih stanic — vlaken. Vlakna takih rastlin se dajo lepo presti in tkati — so predivna. Najvažnejša predivna vlakna so: laneno in konopljevo predivo, bombaž (pavola) in juta, predivo žive koprive in kitajska trava.

Laneno (konopljevo) predivo se dobiva iz lana takole: še nedozoreli lan, ki mu potrgajo glavice, dobivajo na dva načina:

1. **Način rošenja:** lan se raztrosi po travniku ali strnišču, kjer leži 4—6 tednov, da delujejo nanj sonce, rosa in dež.

2. **Način močenja:** lan namakajo v vodi 6 do 10 dni.

Pri obeh načinih začneta lesovina in snov, ki veže vlakna v lanu, polagoma trohneti ali gniti, zaradi česar se vlakna lahko odluščijo. Gojenje je dovršeno, ko se lesovina pri upogibu stebla zlomi in ko se vlakno s stebla lahko potegne, ne da bi se pri tem pretrgalo. Nato se gojeni lan suši v sušilnicah. Potem ga terice terejo s trlicami, pri čemer se lesovina zdrobi in deloma tudi odpade. Da se odstranijo še ostali lesni koščki, pezdirji imenovani, se predivo otrepa s preslicami; končno se še izčisti in vlakna zravnajo z vihlanjem ali češenjem.

Iz lepega prediva se prede sukanec in niti, iz katerih tkejo raznovrstne tkanine. Iz slabšega prediva, pa tudi iz prediva jute, ki raste v južni Aziji, se izdelujejo vrvi in različni vrvarski izdelki.

V vrvarnici se predivo prebere po kakovosti, dobro izčeše in zgladi; nato se s pomočjo predilnih strojev, kot na kolovratu, predejo vrvi in vrvice razne debeline, ki se s posebnimi stroji gladijo in s potrebno snovjo prepajajo, da dobe lesk. Tudi merjenje in motanje vrvic v klopčič in pletenj konjskih uzd ter različnih mrež opravljajo primerne priprave in stroji.

Vrvarska industrija je v Jugoslaviji precej razvita. Večje vrvarnice so v Ljubljani, Grosupljem, Kranju, Zagrebu, Omišu, Splitu, Leskovcu in v Vranji.

RADIO

Program radio Ljubljana

Nedelja 2. februarja: 8 Jutranji pozdrav — 8.15 Kvartet vipal — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Reproduciran orkestralni koncert (plošče) — 9.45 Verski govor (g. dr. Gvido Rant) — 10 Prenos iz Št. Vida — Blagoslov sveč in služba božja — 11.15 Po domače (plošče) — 11.45 Zbor »Gosposvetski zvon« — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Praznični koncert Rad. ork. do 14.30 — 16.30 Kam z našimi najmlajšimi (g. dr. Rudolf Hanželič) — 17 Kmet. ura: Vinske zadruge (g. Vladimir Kuret) — 17.30 Veselo popoldne; sodelujejo: brata Kosec (dueti harmonik) in Bežigrajski pevski zbor — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Slovenska ura a) Rad. kom. zbor brez spremljave; b) prekmurska vas in njena pesem (g. prof. Vilko Novak; c) Rad. kom. zbor in Rad. ork. — 20.30 Urica za dobro voljo (Rad. ork.) — 21.30 Virtuozi (plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Prenos iz kavarne »Nebotičnik« — Konec ob 23.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVI SLUŽBI

Do tedaj sem bil vse svoje delovne sile napenjal, da sem spletel mrežo svoje vohunske službe v narodnosocialistični Nemčiji. Še vedno se je zdelo, da so Stalinova prizadevanja za sporazum s Hitlerjem brez uspeha. V Kremlju so bili močno vznemirjeni zaradi nemško-japonske pogodbe, o kateri so prav tedaj razpravljali v Berlinu. Z največjo pazljivostjo sem spremljal skrivna pogajanja, kakor sem to povedal že v nekem prejšnjem poglavju.

Ko je čez Pireneje udarilo prvo topovsko grmenje, sem nekoga od svojih ljudi poslal v Hendaye na francosko-španski meji, drugega pa v Lizbono, da bi mi na Francovem ozemlju uredil skrivno obveščevalno službo.

To so bili samo običajni ukrepi. Iz Moskve nisem dobil nobenih navodil glede Španije in tedaj niso moji agenti imeli nič stika z madridsko vlado. Kot odgovorni voditelj vohunske službe v Evropi sem moral pač sam skrbeti za to, da so v Kremlju bili poučeni.

Naši ljudje v Berlinu in Rimu, v Hamburgu, Genovi, Bremenu in Napoliju so po dolžnosti poročali o mogočni pomoči, ki jo je Franco prejemal iz Nemčije in Italije. Ta poročila sem oddajal dalje v Moskvo, kjer so jih molče sprejemali. Še vedno nisem dobil nobenih skrivnih navodil o Španiji. Očitno tudi sovjetska vlada ni imela kaj povedati.

Kominterna je seveda delala silovit hrušč, toda od nas mož pri delu ni nihče njenega ropotanja jemal resno. To organizacijo, ki so jo že tedaj imenovali z zbadljivko »svojat«, so pregnali v mirno moskovsko predmestje. Že zdavnaj je iz ognjišča za mednarodno revolucijo postala Kominterna privesek Stalinove zunanje politike. Včasih je to posredno prav koristno, druge čase pa škodljivo in nadležno.

Nekaj pa si je Kominterna le mogla zapisati v dobro: sprožila je tisto mednarodno politiko, ki se je imenovala »ljudska fronta«. Smeri zvesti člani komunistične stranke po posameznih demokratičnih državah so morali odnehati od nasprotujočega stališča do vladajočih sil in stvoriti »v imenu demokracije« z drugimi političnimi strankami enotno fronto. Pri tem postopku je šlo za to, da s pomočjo sočustvujočih ter raznih kalinov izvohajo vlade, ki bi bile Sovjetski zvezi prijazne.

Po več državah se je to izkazalo kot prava pomoč za Moskvo. V Franciji je na primer ljudska fronta spravila na oblast zmernega socialista Leona Bluma. Todaj, zdaj v španski krizi, ko se je Kominterna zavzemala za republiko in se spustila v divji vojni krik proti Francu, je njen lastni ministrski predsednik Blum pod angleškim kritjem začel z nevmeševalno politiko do Španije.

V Španiji sami je vpitje Kominterne še manj učinkovalo, zakaj število njenih privržencev je tam bilo majhno za pod drobnogled — v komunistični stranki je vsega skupaj bilo tri tisoč mož. Španske strokovne zveze in vse močne prevratne skupine: sindikalisti, anarhisti, stranka marksistične enotnosti in socialisti, so trdno vztrajali pri protikomunističnem stališču. Čeprav je španska republika živela že pet let, se je še vedno branila priznati sovjetsko vlado in ni z Moskvo imela nobenih diplomatičnih odnošajev.

Toda Kominterna je brez ozira na to prirejala zborovanja množic, zbirala je po vsem svetu denar za špansko republiko. Iz Sovjetije so kot vojake za špansko vojsko vkrcavali jate tujih komunistov, postavljenih v njihovih domačih državah izven zakona. Ti so kot begunci živeli v Rusiji, Stalin pa je bil zdaj vesel, da se jih je otresel.

Nekaj starih voditeljev Kominterne, ki so v srcu bili še vedno vdani velikemu cilju svetovne revolucije, je iz španske vojne zajemalo novega upanja. Ti stari vojščaki revolucije so pošteno verjeli, da bo španska državljanska vojna svet spet razplamenila.

Toda vse njihovo navdušenje ni ustvarilo nič streliva, nič tankov, nič letal, prav nič nikakršnih vojnih potrebščin, po katerih je klical Madrid in s katerim so fašistovske države Franca obilno oskrbovale. Pravo delo Kominterne v tem času je bilo, dvigati dovolj hrušča, da bi se v njem zadušil krik, ki ga je v svetu povzročal Stalinov molk.

Zdelo se je, da odkritja o nemški in italijanski pomoči za Franca prav tako malo predirajo skozi kremeljske zidove, kakor obupni klici španskih prevratnih voditeljev za pomoč. Španska državljanska vojna se je razvijala v ogromen požar, a Stalin se še vedno ni zganil. Reka poraznih poročil je nepretrgoma tekla k meni v Haag in jaz sem vse takoj oddajal v Moskvo.

Čeprav je španska vlada v Madridu razpolagala z zlatim zakladom španske državne banke — sto štirideset milijonov funtov šterlingov —, so bila zastonj vsa njena prizadevanja, da bi kupila kaj orožja pri Vickersu v Angliji, pri Škodi na Češkoslovaškem, pri Schneiderju v Franciji in pri mogočnih nemških izdelovalcih streliva. Jaz pa še vedno nisem od svoje vlade slišal ničesar.

Bilo je konec avgusta. Franco je imel svoje čete trdno v rokah, uspešno so korakale proti Madridu. Tedaj šele so v Rusiji sprejeli tri visoke uradnike španske republike. Prišli so, da bi kupili vojnih potrebščin in so v zameno ponujali velike zneske španskega zlata. Toda tudi zdaj jih niso peljali v Moskvo, temveč so jih na skrivnem držali v nekem hotelu v Odesi.

Da bi kupčijo prikril, je Stalin v petek 28. avgusta 1936 po ministru za zunanjo trgovino dal razglasiti ukrep, ki je prepovedoval »izvoz in prevoz vseh vrst orožja, streliva, vojnih potrebščin, letal in vojnih ladij v Španijo«. Razglas so objavili naslednji ponedeljek in ga svetu sporočili po radiu.

Privrženci Kominterne ter množice pod njenim vplivom, ki jih je že dolgo mučno presenečalo, da Stalin ni šel pomagat španski republiki, so zdaj menili, da se hoče pridružiti nevmeševalni politiki Leona Bluma. V resnici pa je Stalin samo prežal na to, da bi pomagal republikancem. Ko so visoki uradniki čakali v Odesi, je sklical izredno sejo političnega odbora ter razložil svoj načrt o previdnem posegu v špansko državljansko vojno, toda vse to skrbno skrito pod krinko nevtralnostne izjave.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Jože Kramarič ~ Izdajatelj: inž. Jože Sodja ~ Urednik Mirko Javornik ~ Rokopisov se vračamo ~ »Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12 ~ V ponedeljkih je jutranjik ~ Mesečna naročnina je 14 din za inozemstvo 25 din ~ Samo ponedeljski »Slovenski dom« velja mesečno 5 dinarjev, polletno 25 dinarjev, celoletno 50 dinarjev. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III ~ Uprava: Kopitarjeva ulica 6, Ljubljana ~ Telefon 40-01 do 40-05 ~ Podružnice: Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Kranj, Novo mesto, Trbovlje.